

EDINOST

Glasilno Slovenskega političnega društva za Primorsko

»V edinosti je moč.«

»EDINOST« izhaja 2 krat na teden vsako sredo in sabote o poludna. Cena za vse leto je 60 glid., za poln leta 30 glid., za četrt leta 15 glid. 50 kr. — Posamezne št. vlike se dobivajo pri oporavnstvu in v tražkah v Trstu po 25 kr., v Gorici in v Ajdovščini po 30 kr. — Naročnice, reklamacije in inserate prejema Oporavnstvo, via Torrente, »Nova tiskarna«.

Vsi dopisi se pošiljajo Uredništvu v via Torrente. »Nuova Tipografia«: vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Inserati (razne vrste naznanih in poslanice) se zaračunijo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Narodnost in država.

(Dajje.)

Poglejmo nekoliko osodo slovenskih ljudstev.

Čehi in Poljaki so po jako lepem razcvitu primerno hitro propali; Rusija pa, ki je še le kesneje stopila na svetovno pozorišče, imela je dosedaj še nezasišano hiter in mogočen razvitek, ona je v najkrajšem času dospela do pravega vrhunca mogočnosti, ali uže se kažejo v njej znamenja holehnosti; ker morala ponehuje vsled slabega izgleda, katerega dajo ljudstvu uradniki in državni dostojanstveniki in ker se mej omikanci kaže tudi nek narodni šovinizem, kateri je odpustljiv malim narodom, ali škodljiv v takih državah, ki so uže dovršile svojo narodno osnovo. Zato se ni čuditi Čehom in Poljakom, ako si prizadevajo, da bi Nemce neškodljive storili, ali pa celo poslovanili; ali obsoditi se mora mržnja ruskih panslavistov na Nemce, katero je na posebno eklatanten način izrazil general Skobelev.

Oficijelna Rusija morda uže denes obžaluje, da je odklepnola panslavistične duhove; toda ona sama je kriva, da so jej uže vzrastli čez glavo. Vsled vojn s Turško se je v Rusiji uže davno razširil duh o bratih na Balkanu in ruski državniiki so k malu spoznali, da je to sorodstvo najboljša podpora v dosego državnih ciljev in uže davno poprej, nego se je po drugej Evropi razširila ideja narodnosti, uredili so Rusi svojo politiko na Jutro-

vem na podlagi te ideje, ali panslavizma. Dokaz temu je pismo, katero je pisal car Aleksander I. admiralu Čičagoff-u, poveljniku ruske pomorske in deželne vojne proti Turški v letu 1812, v tem pismu je razodel car svojemu vojskovodji, da je najvažnejše, da se pridobé slovanska ljudstva, kakor Srbi, Bošnjaki, Dalmatinci, Črnogorci, Hrvati in Ilirci za idejo osvobodjenja, da se oborožijo, da se jim zagotovi neodvisnost in lastno kraljestvo ter da se obdarujejo in odlikujejo vodje teh slovanskih narodov na vse le mogoče načine.

Iz tega je razvidno, kako je ruski cesar uže tistikrat spoznal vseslovansko idejo. — Ali ni se ne le misel, da so razna slovanska ljudstva naravni zavezniki Rusov, razširila, ona se je celo spopolnila v tem, da je ruski narod poprijel se načela, da mora Ruska tudi vzeti pod svojo protekcijo vse slovanske rodove, zunaj Rusije bivajoče. — V začetku se je naravno ta ideja obračala le proti Turčiji, ali ko so bili Turki premagani, razširila se je na Ruskem ta ideja tudi na avstrijske Slovane, in ne brez podlage, kajti tajiti se ne da, da se je ideja vseslovanske vzajemnosti v zadnjem času uspešno širila in obsegla vedno večje kroge.

Upor Turške je zlomljen, Bolgarija, Srbija in Črnogora so postale samostalne države, katere smejo z vso sigurnostjo pričakovati še boljše prihodnosti, ker se gotovo še razširijo; Avstrija pa je mislila, da se ogne-

nevnostim panslavizma z omahljivo žviga-žvaga — politiko, katera je pri nas uže tradicionalna. In uprav Avstrija ima vse le mogoče uzroke, da se varuje teh nevarnih potov, kajti sprejemljivost nje slovanskih ljudstev za občno slovansko politiko vedno raste in se je začela uže koncem poprejšnjega stoletja; nič pa ni tako nevarno za državo raznih narodnosti, kakor povdaranje enostranskih narodnih interesov nasproti skupnim državnim koristim.

Panslavistična ideja je torej za Avstrijo gotovo velike važnosti, a ona se je porodila na zapadno slovanskih tleh. Najstarejši zastopnik panslavizma je katoliški hrvatski duhovnik Jurij Križanič. Kakor se v obče katoliška duhovščina v slovanskem gibanju v Avstriji odlikuje in igra prvo ulogo ter z največo gorečnostjo širi slovanski šovinizem. Mej tem ko je Hus vedno pridigoval le kot Čeh v oziru proti Nemcem, zavzima Križanič vse drugo, obče slovansko stališče. Vse kaže, da se je za svojega bivanja v Rimu najprej navdušil za versko zedinjenje vseh Slovanov; potem se je napotil v Rusijo in je tam oznanjeval panslavizem, priporočevaje verske in politične reforme caru, kateri ga je zaradi tega poslal v Sibirijo v prognanstvo.

Bival je polnih 15 let v Tobolsku, kder je mnogo dnševnih proizvodov panslavističnega smisla izvršil.

V nekem spisu popisuje svojo zadačo tako-le: »Jaz sem prišel sem

strotan in po jeziku baš najbolji list hrvatski.

Skoraj v vsakem pismu me je prašala po pomenu te ali one hrvatske ali pohrvatske besede. Večkrat sem se moral obrniti do viših oseb radi takovih besed, osobito pa radi turcizmov.

Moja sestra Anka je posredovala mej nama.

Tako je minolo šolsko leto, minola tudi matura ali zrelostni izpit in kaj naglo sem stal doma učitelj kot bi bil jedva iz lupine izlezel. Karolina me je pričakala veselim sročem. Precej sva začela nadaljevati hrvatske stulije. Meni je bilo sedaj toliko laglje govoriti o hrvaščini, ker sem se bil za matura iz tega jezika dobro pripravil in podkopal. Posebno o literaturi se je moje hrvatsko znanje znatno povečalo.

Seveda je bil sedaj posel latek, ko je učenka uže znala precej hrvaščine. Učila se je vedno vstrajnim vspehom.

Oba bi bila rada skupaj srečna, a osoda nama ni bila mila, osoda je hotela drugače. Ona je zvedela po strani od svojega očeta, da je ne bi hotel dati učitelju tudi za nič ne. Vsled tega si tudi jaz nisem upal nikoli stopiti pred njega s takovo prošnjo.

Neizrečeno je bila žalostna, ko mi je izjavila to novico. Zjokala se je na mojih prsih, da jej je osoda tako nemila

Odslej sva se še bolj ljubila.

Naučila se je izborno hrvatski. Živa je ona rodoljubkinja. Rod svoj ljubi nad vse

Mislim, da ti je znano, kako v odločno narodnem duhu so pisani skoraj vsi hrvatski listi, kako odločno narodno so pisane hrvatske knjige sploh.

Kdor se mnogo peča s hrvaščino, mora postati pravi rodoljub.

(on piše v Rusiji), da čistim slovanski jezik, ter spišem dobro slovnico, dober leksikon, potem zgodovino vsega slovanskega roda, in da ovržem laži, katere širijo tujci o Slovanih, posebno pa o Rusih. — Jaz sem prišel sem, da najdem edinega na svetu se nahajajočega kralja mojega naroda in mojega jezika; jaz sem prišel k mojemu narodu, v svojo pravo domovino. — Jaz hočem ustanoviti le en slovanski jezik, jaz hočem delati na to, da Slovani izženejo iz svoje srede tujce, ker vidim, da ga ropajo Nemci, židje, cigani, Armenci, Grki.

Priporoča nadalje caru, naj odstrani iz ruske vojske vse Nemce, in na zadnje kliče: »Ti sam, o care, si od Boga odmenjen, da nosiš pomoč Slovanom na Dunavi, Poljakom in Čehom, da jim pokažeš, kako jih tujci zatirajo in zaničujejo; ti le edini morejo učiti jih, da maščujejo svoj rod in otresejo nemški jarem, kateri jih teži.«

Car Aleksij je umrl leta 1876 in še le njegov nastopnik, Fedor, je dovolil, da se sme nesrečni panslavistični navdušenec vrniti iz Sibirije v Moskvo. — Da po Križanču oznanjevale ideje niso prodrle v tadašnji Rusiji, to je lahko razumevno; ali uže car Aleksander I. jih je znal dobro rabiti v dosego svrha njegove zunanje politike, kakor je bilo uže prej rečeno. — V Avstriji in mej Slovani Turške države najbrže te ideje niso ostale brez učinka. Ali neposrednega uspeha Križanič ni dosegel, akoprem njega de-

Tako je tudi s Karolino. Ona je bila sicer tudi prej na narodnej strani, ali sedaj ti je rodoljubkinja, da para nema

Kakšen vpliv imajo hrvatske knjige na človeka, mislim, da si uže spoznal, dragi Jože, sam. Veš, da smo vsi, kar nas je oživela ista pripravnica, odločni narodnjaki, narodni radikali

— In veš, kaka posebnost je še pri nas, sejem mu v besedo, posebnost je ta, da so se moji in tvoji soščolci uže vsi posejili, le mi dva se samotariva.

Ali kaj se če! To sem govoril radi tega, ker sem opazil, da seza Hinko pregloboko v politiko, kder je bil, da pravo rečem, velik površnjak in vrh tega velik chauvinist, seveda le v besedah

Da, še sama midva sva samca, reče Hinko in videlo se mu je, da neče povedati, kar misli

Veš Hinko, mnogo, mnogo laglje je pomagati našemu narodu, če je človek sam, kakor pa oženjen. Da rečem po evangeliji: dvema gospodoma ne more nihče streči, namreč Bogu in mamoni, ali če to obrnem na nas, reči moram: ženi in narodu svojemu je težko streči. Vidiš, da pri tej priliki ne rečem, da ne more nihče, ampak le, težko. S tem ne mislim, da bi morali biti vsi rodoljubni učitelji neoženjeni. Strani sta dve: Če je soproga isto tako narodna kot njen drug, tedaj je dobro; če je pa soproga malomarna za narodnost, če ona neče o pomoči našemu narodu kar nič slišati, da raje govori kak ptuj jezik, recimo oni naših severnih sosedov, nego naš domači; tak zakon je zveza pravih dveh naravnih kontrastov, koja se ne moreta nikoli strinjati. — Hinko je poslušal moje besede vianim priznavanjem.

(Konec prih.)

PODLISTEK.

Učitelj slikar.

Spisal J. Trošt.

(Dalje.)

III.

Druzega jutra mi je pokazal Hinko svoje umetnosti v sadjarstvu in v kmetijstvu sploh. Pokazal mi je svojo urevenico in cepiče.

Govorila sva o kmetijstvu sploh in koliko bi se moglo zboljšati. Pri tej priliki se jaz zopet spomnim mladostnih burk in šal ter rečem Hinku:

— Saj pravim, kake neredni in leni smo bili včasih pri tem predmetu. Mislili smo, da ga znamo uže precej, pa ni bilo tako. Ko smo pokladali zrelostni izpit pismeno iz kmetijstva, nagnol sem se k F. Zabegi, kj je sedel pred mano v prvej klopi ter mu rekel, da je lahko tudi profesor čul:

— Jože, to smo uže znali, ko smo bili doma.

— »Kako pa, to je vse lahko«, in vendar ni bilo tako lahko.

Vidiš, Hinko, takrat nismo vedeli, da je ta predmet toliko važen za nas učitelje v priprostih slovenskih vasicah.

— Je, kar je, kakor vsak drugi predmet, dostavi Hinko. Potem je stopil za nekoliko časa k svojemu ljubljenu predmetu slikanju. Gledal sem, kako vestno mu teče roka. Gospodičino, katero je kopiral, predstavljaj sem si Karolino v večerajnej pripovedi.

Hinko je začel govoriti o tinkturah, o

nasenčani, o koloritu in drugih pogojih vsake slike, kar sem dokaj rad poslušal, posebno radi tega, ker mi je bilo do sedaj vse to le španska vas.

Popoludne sva bila zopet pod lipo.

Hinko ukaže prinesiti vina in cigar. Komaj sem čakal, da bi nadaljeval svojo pripoved. In res! Ko sva popila par čuš, začne:

Ljubezena nama je plamtela z vso silo, ali morala sva vse to vestno skrivati. Prej sem prihajal v hišo večkrat na dan; bil sem pri njih, tako rekoč, kuhan in pečen. Sedaj pa le ob določenih urah. Oče njer me je sicer prašal, zakaj sem tako redek gost pri njih, a jaz sem se izgovarjal s tem, da se imam mnogo učiti in se pripravljati za nauke.

To je bilo dobro.

Ali slovol Moj Bog, kako težko sem jo ostavil. Ali drugače ni moglo biti in prošlo, što bilo, reče Hrvat.

Žalosten sem odšel od doma, posebno pa za to, ker me je težila skušnija. Pasja noga, da se nisem mogel lani bolje učiti, mislil sem večkrat, ali prepozno in kdo je vedel,

Pridem k izpitu.

Bes te lopi, dobro je slo. Nekaj sem ponavljal zadnje dni, pa to toliko bolj vestno. Samo neke znake sem bil pogrešil pri nalogi, drugače je bilo vse dobro.

Stopim v četrto leto.

V prvem pismu, ki mi ga je pisala Karolina, bil je tudi hrvatski odstavek:

Onaj nesretni sonet naučila sam na izust u vječnu uspemenu onoga dana. Molim Te, da me savjetuješ, za koji hrvatski list neka se predplatim, ja mislim, da bi bilo najbolje, ako se za; »Vienac« a Ti drago moje.

Rad sem jej dovolil, da se naroči na ta list, osobito radi tega, ker je list ilu-

lovanje kaže, da so bili Slovani uže tistikrat nekoliko sprejemljivi za take ideje.

Se le pod Jožefom II. je v Avstriji prišlo na površje intenzivnejše slovansko prašanje, in ono je delalo temu velikodušnemu cesarju velike ovire, akoprem ni bil Jožef II. nasprotnik slovanskih ljudstev, kar se kaže v tem, da je celó v Beč poklical komisijo, katera je imala nalogo, da ustanovi ilirsko slovnico in ortografijo, kakor to pohvalno omenja tudi Safarik.

V letu 1792 se je na praški univerzi ustanovila stolica českega jezika, in k malo je tam začela živahna agitacija v slovanskem zmislu, katera je našla svoj odmev tudi v drugih slovanskih deželah Avstrije. Čehi pa so se odlikovati začeli na polju narodne literature. Jungman, Dobrovsky, Palacky, Šafarik, Slovak Kollar, Slovenec Kopitar in še mnogi drugi so delovali v takim zmislu in se trudili, da najdejo in navdušijo dosti učencev za slovansko filologijo.

Ustanovljati so se začeli listi in društva, da se ž njimi oživi narodna zavest in jako pridno se je začela širiti ideja, da so vsi slovanski rodovi le en sam narod: *narod sto milijonov*, kakor ga imenujejo v panslavističnih krogih.*

Taka narodna prizadevanja, pravi pisatelj, so gotovo opravičena, ali to očitno pripetanje nas ne sme motiti, da tudi brez ovinkov izrečemo grajo zaradi bolehnosti razdraženosti nekaterih slovanskih rodoljubov proti vsemu tujemu, posebno pa proti Nemcem.

Palacky, Šafarik in drugi so pisatelju v tej zadevi tako enostranski v svojih spisih, kakor se to ne pristuje omikanim možem in učenjakom. Vse vidijo le skoz narodne naočnike. Palacky je imenoval Nemce narod razbojnikov, kateri izrek je potem toliko popravil, da jih je primerjal kakor osvojevalno ljudstvo z Rimljani, Huni, Avari i t. d., katerim je kakor neosvojevalna in mirna ljudstva nasproti postavil Žide, Grke in Slovane. — Šafarik Slovane vzdiguje v nebo, mej tem ko Nemce vedno imenuje zatiralce. Uže leta 1827 je Kollar v svojem poetičnem »Slavy dcer« Nemce in Madjare strastno napadel. V Kollarjevih spisih sploh veje panslavistiški duh; on daje sicer svojemu panslavizmu le literarni pomen, ali to je storil le iz obzira na policijo in iz previdnosti, v ostalem pa so imeli njegovi spisi političen namen.

Tako so ti možje z velikim trudom in največjo požrtovalnostjo in navdušenostjo sejali seme, katero je kmalo rodilo strupeni sad sovraštva. Da, narodna razdraženost se je celo pokazala v literarnih ponaredbah. (Kraljedvorski rokopis). (Dalje prih.)

Lahonska propaganda v okolici.

Pisali smo uže večkrat, da konservativni Italijani in pa nekateri Nemci tukaj v Trstu opravljajo posele Iredentarijev, in nismo se nikoli motili. Tukajšnja vlada sama imela je večkrat priliko to iskusi; ali pri vsem tem še ni prav nič spremenila svoje taktike, kar je toliko žalostneje, ker Trst brez prave odločno patrijotične stranke, kakoršna je bila še za časa Contija, Pascontinija in drugih, zgubi polagoma, a gotovo skoraj vsak dan na svojej veljavi in na svojem trgovskem napredku. Človek bi skoraj mislil, da so v odločnih krogih sprejeli načelo, naj Trst hiti v svojo pogubo. Faktične razmere nam to uže zdaj kažejo, posebno ako si nekoliko ogledamo finančno gospodarstvo našega

mesta. Trst troši, in troši mnogo brez potrebe. Vsak, kedor ima takozvane zastuge za patrio, (to je treba razumeti v naravno panitalijanskem zmislu) dobi tukaj pravico do takozvanih sinekur.

Taka sinekura je podjetje za desinfekcijo, o katerim smo uže večkrat pisali, taka sinekura je pometanje cest; s kratka: Trst ima vse polno takih podjetij in vedno še nove pripravljajo, kakor mu jih je ravno potrebno, da z njimi pokrije sinekure. Da pa ima naša mestna uprava toliko sinekur, temu je krivo tudi to, da država mestu pušča v najemu po jako ugodnih pogojih razne davščine; saj je znano da mesto samo pri užitini ima čistega dobička malo manj, nego en milijon gold. A da bi bilo gospodarstvo pravo, državi ugodno, naj bi to uže bilo; toda ta denar se porabi desetokrat za namene, nasprotno državnim interesom. Pri vsem tem pa mestni dolg vedno raste, mej tem ko vrednost mestnega premoženja vedno pada, kar pa more razvideti le tisti, kateremu je mogoče mestno bilanco natančno in strokovnjaško razmotriti. Ali pri nas se vsejedno še ne misli na preobrat, ampak se bližamo se večjemu zapravljanstvu.

Kmalo pride na dnevni red vedno prašanje, in ko se to prašanje reši, bode morala Tržaška srenja morda najeti svojih 12 milijonov; od teh se porabi morda četrtina za študije in provizije i t. d., nekaj časa se bode sploh dobro živelo. Ali polagoma, polagoma se bliža »krah«, kateri je skoraj neizogibljiv, ako se občinsko gospodarstvo kmalo ne spremeni prav temeljito. Morda pa uprav vladni krogi čakajo tega krah, pa načelu: »pustimo jih, da se sami pokopljejo?«

Vse je mogoče pod solncem. Toda mi ne moremo verjeti, da bi mogla taka politika Trst rešiti, ampak smo gotovi, da bi ga temeljito oškodovala za dolgo dobo, ako ne za vedno.

Ali pustimo to, ker naš namen je le bolj, da svetu pokažemo delovanje tiste takozvane italijan. patrijotične stranke, na katero bi se imela upirati vlada. Eden teh patrijotov je tudi državni poslanec gosp. *Burgstaller*, kateremu so največ pomagali c. kr. uradniki, da je prišel v državni zbor. Ta gospod si je v posebno čast štel, da je te dni predsedništvu državnega zbora izročil petico za napravo italijanskega vseučilišča v Trstu. Znano pa je, da vlada ne bi mogla po nikakem privoliti italijanskega vseučilišča in sicer iz teh le očividnih vzrokov: 1. Ni zadosti ital. mladine na Primorskem, da bi bilo vredno napraviti v Trstu italijansko univerzo. 2. Vlada zahteva, da vsi juristi, ki so ali v njenej službi, ali pa imajo dotiko z uradi (advokate, notarji) znajo tudi nemško. To vsaj zahteva od slovanskih juristov; ne vemo zakaj bi za 200.000 Italijanov in Italijančičev delala izjeme v tem obziru. 3. Imajo Italijani uže na univerzah v Inostumu in v Gradcu stolico za ital. jezik in morejo celo izpite delat v tem jeziku, kar vsa Slovenci še nemajo. 4. Bila bi italijanska univerza tukaj na meji pravo ognjišče blazega Iredentizma.

Še veliko drugih pomislekov je, zaradi česar se more reči, da vlada po nikakem ne more dovoliti ni v Trstu ni drugod italijanske univerze, in pri vsem tem se vladin pristaš v prvi vrsti poteza za to stvar.

Vidi se na prvi pogled, da gospod le lavira in da je storil ta korak v državnem zboru le ad captandam benevolentiam tuk. Lahonov, da mu ne bodo preveč nasprotovali pri prihodnjih volitvah za državni zbor, toda kaj porečejo k temu volilci uradniki, kateri so zadnjikrat zmago njemu odločili? Mi mislimo, da imajo ti vse druge težnje, nego pa italijansko univerzo!

Potem pa še kedo poreče, da okoličani niso imeli prav, da so temu gospodu poslali nezaupnico!

Iredentarijev sicer ne premoti, ali baš resnično patrijotični krogi ne potrebujejo tacihi političnih »pajacev«, ker so jim le na očividno škodo.

Ali ni zadosti na tem agentom za Iredento, še na drug način se manifestuje čuden patrijotizem tržaških patrijotov. Znano je, da okoličani ne morejo trpeti Iredentarijev, zato se pa ti zadnji poslužujejo patrijotov, da bi lože okolico pripravili za neodrešeno Italijo. In ti patrijotje se pa poslužujejo nekaterih od njih odvisnih prodanih okoličanov v enak namen. — Zvedel smo in smo tudi čitali črno na belem, da se ustanovlja neko politično društvo po imenu »Concordia«, katero ima glavni namen podkopati v okolici upliv polit. društva »Edinost«. — Osnovalec tega društva so razposlali te dni mej okoličane ta le italijanski oklic: Art. I. Viene costituita colla sede a Trieste una associazione che s'intitola Società Concordia.

Art. II. La società ha per iscopo di propugnare e favorire l'unione e la concordia fra gli abitanti del Territorio e della città di Trieste di rendersi interprete dei veri bisogni di quelli presso le autorità competenti di promuovere la loro educazione e la loro istruzione con particolare

riguardo allo studio della lingua italiana e slovena, di estendere il diritto elettorale attivo e passivo di proporre idonei candidati alle rappresentanze politiche, e municipali e di interporre i buoni uffici presso le autorità politiche affinché in questo comune alle cariche civili ed ecclesiastiche e nelle scuole sieno di preferenze destinate persone che qui abbiano il diritto d'incollato.

La società intende raggiungere tali scopi mediante riunioni fra gli associati adunanze popolari, lettere, petizioni, diffusioni di scritti rispondenti a propri scopi ed in generale mediante tutti i mezzi consentiti dalle leggi.

Possono far parte della Società soltanto cittadini austriaci maggiori di età, che abbiano la pertinenza al comune di Trieste.

Iz tega se vidi, da je namen tega društva, da v prvi vrsti širi italijansko kulturo po okolici, da okoličanom vsiljuje same take kandidate, kakoršni so Burgstaller, Mauroner, morda tudi kak. Morpurgo, Strudthoff itd. in da je društvo najbolj obrneno proti takozvanim »Krañcem«, to je tistim Slovincem, ki tukaj aktivno delajo za narodne pravice okoličanov, kateri so Slovenci in morejo le kot taki srečnejši postati. Glavni namen društva »Cikorija« pa je, da okoličane še bolj spravi pod jarem Lahonov ter uniči njihovo moralno in politično veljavo.

Ali daljnější namen je ta, da bi to društvo spoirinolo Nabergoja, ki je vendar tudi izveren okoličan, in na katerega je ponosna po pravici vsa okolica, in na njegovo mesto posadilo morda kacega barona Morpurgo, ali morda celo Burgstallerja, kajti bližajo se nove volitve za državni in za mestni zbor, in zato so indirektno uže zdaj Iredentariji poslali vruga, da po okolici seje luliko.

Dobro je, da poznamo naše tičke po porejaji.

Ali kaj mislite, od kod prihaja vsa ta agitacija? Iz Lloydovega arsenala. Tam so nekateri delalci okoličani, eden je celo z Goriškega, pa se izdaje le za »Vollblut« okoličana; ti možakarje so najeti od gospode, ki ima posla pri Lloyd in se prištevava onaj patrijotični stranki, ki se je pri volitvah še vsakikrat blamirala, pa se bo še bolj, ako se bode borila proti Slovincem, ki so tako in tako uže patrijotični, pa se laskala Iredentarijem, kakor to dela *banški lord* na tako očividni način. Kaj obstoji Tržaški avstrijski patrijotizem v tem, da se zatira patrijote, pa podpira Iredento?

In Lloyd! Ali nema to društvo in njega voditeljstvo nič boljšega opraviti, nego sejati razdor mej okoličanske in tržaške Slovence? Ali nema to društvo zadosti posla se svojim gospodarstvom, posebno zdaj, ko je toliko njegovih kapitanov tako kompromitiranih, da v tropah beže v Ameriko, in ko se nad njegovo glavo zbirajo hude nevihte, ki utegnejo zdvijati na Dunaju? Ni lepo, ni častno, da iz Lloydovega arsenala prihajajo take agitacije, ki morejo le škodovati interesom naše države, katera Lloydja tako zdatno podpira. Mi torej za denes le še svarimo gospode, ki so na čelu Lloydja, da se take neprilike prej ko prej odstranijo. Da se ta agitacija res snuje od strani Lloydovih delalcev, pripravljani smo gospodi postrci z dokazi in imenovati onih 5 ali 6 kupljenih agitatorjev. Ako pa ta naš opomin ne koristi, bomo pa morali obrniti se tja, kder se nam ne more odreči pomoč proti tako nepatrijotičnemu dejanju.

Okoličani! Vam pa priporočamo, da se ne daste zapeljati od kukavice, ampak, da jih ostro zavrnete, kadar se vam pokažejo s prilizljivim glasom. Dosti ste zamudili, in dokazano je, da ako bi se bili držali vedno strogo svojih starih običajev, svoje vere, svoje narodnosti, svojega domačega dela, bilo bi denes veliko boljše za Vas, nego je. Lahoni in žitje vam hočejo vse to z lepimi besedami ukrasti, ali kadar Vas bi imeli v žepu, ravnali bi z Vami, kakor se sužnji, saj uže zdaj gledajo se zaničevanjem na Vas in se vam hlinijo le, kadar imajo potrebo od Vas.

Kupljene izdajalce mej Vami pa izplačajte, kakor zaslužijo. »Cikorija« naj gre v »Abruzzee«, v okolici nema posla!

Politični pregled.

Notranje dežele.

Proračunski odsek državnega zbora je 5. t. m. izročil posamezne proračunske stroke doseđanjim proračevalcem ter izvolil grofa Cham za generalnega proračevalca.

V seji 6. t. m. je finančni minister zahteval nov kredit, da se grško-katoliškemu škofu v Stanislavi sezida palača. Poslanec Zeithamer je nasvetoval, naj se vladna predloga kastran podaljšanja veljave zakona o postranskih železnicah izročil železniškemu odseku. Potem so se razprav-

ljale nekatere fidejkomisne zadeve. Pred prestopom na dnevni red se je prebral dopis okrajnega sodišča Zuckmantel, ki zahteva sodnje postopanje zoper poslanca Schönerer-ja, ker se je pregrešil zoper zakon o združevanju. Poslanec Chlumecky in tovariši so predlagali, naj se vladi naroči, da podá predlogo, po kateri bodo blagajnice bolnih delavcev in invalidov, kakor tudi pokojninska društva prosta dohodnine in pridobnine in drugih pristojbin. V tej seji je izročil tudi poslanec Burgstaller prošnjo tržaškega dežejnega odbora, naj se v Trstu napravi italijanska pravna akademija ali pa popolno italijansko vseučilišče.

Državni zbor najbrže uže 18. t. m. odloži svoje seje do 20. januarja; po novem letu pa pride še na vrsto postava o pristojbinah in o kongruji.

Zakon o ribarjenju v morji je 5. t. m. razglasila »Wiener Zeitung«. Ker je ta zakon za naše pomorske dežele jako važen, objavimo k malu vsega.

V tiskovnej pravdi zoper časnik »Sloboda« v Zagrebu je bil zatoženec oproščen, ker so porotniki prašanja soglasno zanikali. Mnogo dijakov in ljudstva je oproščenje pozdravilo s živoklicem.

Česka akademija znanosti je 6. t. m. obhajala stoletnico svojega obstanka. Slovesnosti se je udeležil deželni namestnik, kardinal, načelniki oblastoj in mnogo zunanjih poslancev. Načelnik Jireček je pozdravil pričujoče v českem in nemškem jeziku ter oprli zborovanje z navdušenimi slavaklici na cesarja. Pozdravov je prišlo mnogo od raznih strani, tudi od naučnega ministra. Nekdo, ki noče biti imenovan, podaril je pri tej priliki 20.000 gl. za znanstvene namene.

Trgovinska zbornica v Sisku se je obrnola na hrvatske državne poslance v Budimpešt s prošnjo, naj delajo na to, da se za prihodnje leto postavi v državni proračun potrebna svota za uredbo Save, ker sicer plovlitba po Savi popolnoma upeša, to prošnjo je podprla tudi zagrebška trgovinska zbornica.

V *Zadru* so pri občinskih volitvah zmagali Italijani, Hrvatje se volitev niso udeležili. Italijani se imajo za to zmago zahvaliti uradnikom, ki sploh ulečejo na italijansko stran.

Vnanje dežele.

Srbsko-belgarski razpor zaradi mej je poravnani. Velevlasti so to stvar vzele v roke in potem sta se oba vladarja po navetih velevlasti pobogala.

V *Peterburgu* so zadnje dni zopet sedemnajst nihilistov, mej temi eno žensko zaprli, ker so našli pri njih revolucijonarne pozive in druga hudodelska pisma.

Rumunsko ministerstvo je odstopilo vsled tega, ker so bili na podlogi novega volilnega zakona državni poslanci v obe zbornici izvoljeni, ker je bilo uže poprej določeno, da se sestavi novo ministerstvo iz večine parlamenta.

Rumunski kralj ni sprejel odstopa ministerstva, ker sta mu to odsvetovala načelnika obeh zbornic državnega zbora. Dotični sklep se je prebral v obeh zbornicah ter bil s priznanjem pozdravljen.

Italijanska vlada je 6. t. m. poslala izpred Beneik vojno ladijo »Messaggero« v Rudeče morje z nalogo, da zasede katero luko na egiptovskem obrežji Masavah.

O *brunšviškem prašnji* donajšajo vladni nemški časniki še vedno nove razloge zoper nastopstvo kumberlandskega vojvode. Zdaj se opirajo na to, da je Windthorst zastopnik omenjenega vojvode, ta pa iz državnozbornske tribune zagovarja upor zoper cesarja in državo in zato je nastopstvo kumberlandskega vojvode popolnoma nemogoče.

V *Parisu* bo v letu 1889 z pet razstava, tako je 5. t. m. sklenol mestni svet.

Francoski senat je 8. t. m. sprejel ves zakonovolitevnej predruščbi. V poslanskej zbornici pa je Lepere zahteval, naj se zavzre proračun za bogačastje. Škof Treppel se je temu ustavil ter rekel, da zbornica nema te pravice; s tem bi se odpovedal konkordat. Poslanska zbornica pa je potem pri vsem tem, da se je minister za bogačastje ustavljala, zmanjšala dohodke škofom.

* Pisatelj pravi, da se slovanski pisatelji od nekđaj varajo o tem, da so vsi Slovani le en narod in navaja v dokaz vse omenjene pisatelje, tudi našega Kopitarja.

Oba angleški zbornici ste 5. t. m. sprejeli nov volilni zakon in ste bili vsled tega preloženj do 19. februarja 1885. Zakon je kraljica uže 6. t. m. potrdila.

Mejnarodna komisija za suški kanal je 5. t. m. sklenola, da se ima kanal razširiti.

Is Sudana se poročna, da je Wolsey posljal polkovnika Worthley-a k Mahdiju v Kordofan; ta poslanec je iz Dongole poročil, da so ga povsod krivega proroka gosposke gostoljubno sprejele; ali Mahdi je mej tem zapustil Kordofan in se k svojej vojski v Kartum napotil.

O francosko-kitajski vojni se poročna, da se angleški minister Granville pogaja s kitajskim poslancem Tseng za spravo in mir in da se je ta poslanec proti svojim znancom izjavil, da se vojna mej Francosko in Kitajem ne bo več nadaljevala.

DOPISI.

Iz Ajdovskega okraja, 8. decembra. — (Izvirni dopis) (Zupanski shodi) Zupanski shodi v našem okraju Ajdovskem so zaspali, kakor marsikako drugo društvo in spé spanje pravičnega.

Velika navdušenost je bila glede teh shodov od začetka in pričakovalo je občinstvo jake koristi o tej instituciji, tem več, ker se je izvolil, kakor smo čitali, odlikovani in se govori, najvzornejši župan v Ajdovskem okraju g. L. iz Č., in pridela sta se mu dva najvzornejša in zmogljivejša možaka v pisavi in besedi, v pomoč, pa čuditi se je, da toliko časa ni ničesa o prvem shodu in sklepu dotičnega programa.

Ne čudi se pa temu dragi bralec, prazne slame, koja nema zrnja, ne mlati nobeden rad; za to pa se tudi vsak za občnost rad ne žrtvuje.

Da bi taki shodi bili na gotovo korist občinstvu, to je gotova stvar, kajti razkrile bi se o takih prilikah gotovo potrebe občinstva, na katere bi se mogli tudi naši deželni in državni poslanci ozirati, ki pa so sedaj večinoma občinstvu prikrite, pa tudi bi se pokazali javnosti pota, kako bi se našim narodnim pravicam ustrezalo.

Veliko gnjilega imamo še v naših občnih zadevah in take stvari prikriva davkoplačevalcu »sebičnost«, ter jih varuje skrbno pred svetom, koje bi se dale praktično po rečenih zupanskih shodih občinstvu in ljudskim zastopnikom razkriti.

Da smo pa tlačeni tu na Primorskem z neznošnjivimi davki, menim, da mi vsak davkoplačevalec pritrdi.

Pa ne le davke imamo, še dosta družih stvari je treba predrugačiti, ki nas nič manj od davkov ne tarejo; zatoraj bilo bi umestno in koristno, da bi v vsakem upravnem okraju vse Primorske se uvedli županski shodi. Rodoljub.

Iz Brezovice, 2. decembra. — (Izvenredna seja obč. zbora nar. čitalnice). Dne 26. oktobra otvoril predsednik zborovanje ter pozdravi društvenike. Razložil dnevni red ter predlaga za tajnika-blagajnika g. Renkota. — Poročilo tajnikovo in blagajnikovo, kakor tudi račun za leto 1884. zbor potrdi enoglasno in se zroči novemu tajniku in blagajniku Francetu Renko, in zbor se ob enem zahvali gospodu za njegovo neutrudljivo delovanje v vzbujajo narodne zavesti, in v povzdigo koristnih reči. Račun za leto 1883. odbor potrdi.

Zbor sklene enoglasno, da se imenuje gospou Peter Medvešek za njegove velike zasluge častnim udom brezoviške čitalnice.

Naj še omenim, da je bila tudi domača zabava, pri kateri smo bili prav narodno veseli; a nekaj družnega nas je ožalostilo, to je odhod spoštovanega gosp. učitelja P. Medveškega, katerega bodemo zelo pogrešali na narodnem polji, posebno pa še pri urejanju narodnih pesni, katere je blagi gospou poučeval polne dve leti. V začetku je tudi poučeval cerkvene pesni, a nastale so take razmere, da ni bilo mogoče napredovati. Hvala mu, hvaležni smo mu za vse, kar je storil, še potomci mu bodo hvaležni.

Sneg nam je pobelil našo zemljo, a vendar se še nahaja kakšna zmrzla živalica, katere hoče nam popolnoma ustnice zašiti.

Kar človek ima na srcu, to naj mu bude na jeziku; neki gospod, koji se ni mogel drugače maščevati, nego da je Praviča zmakno!, povabljen je po tej poti, naj jih vrne, ako ne, bude objavljen v »Listih«. Brezoviški čitalničar.

Z Goriškega, 7. decembra. V zadnjih tednih se je v slovenske časopise mnogo dopisovalo o žalostnih razmerah na Goriškem, tako v »Novice« 27. nov. v »Slovenca«, v »Slovana«, v »Edinosti« 26. nov. v »Ljubljanski list« 2. dec. itd. in tudi v »Soča« samej; ali nobeden dopis ni ne-

cega gospoda bolj dirnal, nego oni v vašem listu št. 94. Prav maščevalno se vihti bič nekega goriškega dopisnika v »Slovana« 4. t. m. nad grešno glavo onega, ki je v svojem prepričanji ono poročal, kar ves svet vidi in tukajšnji rodoljubi čutijo.

Nam se zazlepa, da ni bilo treba tako razgrete razburjenosti, kajti mirne in poštene »Novice« zopet donášajo v zadnji številki od merodajne osebe objektivni dopis iz Gorice, ki v zadnjih oddelkih vse pritrjuje, kar se je sploh o tukajšnih za Slovenca tužnih razmerah po Slovenskem čulo. Dopisnik »Novic« naj služi onemu, ki upije po maščevanju, v prijazen odgovor. Tam zopet neko píše: »Slovenci sami so se mej seboj kavšati začeli; ker oni, ki bi bili imeli dogodke avtentično pojasniti, sami so Slovincem resnico prikrivali in nedolžne napadali. Nekateri naši zastopniki niso bili ob pravem času edini, bodi si iz kratkovidnosti ali iz drugih razlogov. Voditeljske moči so to in ono zakrivilo« itd.

Kar se tiče osode g. P., zdi se nam, da je najboljšje, če on sam dementira in nam in vsemu svetu pove, da ni res, da bi ga bili mej časom boleznit tudi nekateri Slovenci napadali in to po nekem ustno, po nekem pismeno — in mirna Bosna. Ob enem naj se pomisli, da je kaj drugega, če kdo trdi »pokojnina se mu namerja odreči« (Slovan) ali pa »še sedaj po lani ne namerava«, ker je res, da je uže minolo mnogo tednov in še sedaj ni g. P. vpokojen, pač pa so bili glasovi za »odpovrnino«, kaj in kako je znano imenovanemu gospodu. Njega toraj vprašajte!

Razvidno je, da se mora pri nas vse le hvaliti in božati in da mora res nekaj gnjilega biti, ker se to vsi slovenski listi v novjšem času trdit predrezvajo.

Terorizem, pretenje z maščevanjem, vse to ne zaceli takih ran; treba je v vspešno delovanje, v jedinstveno postopanje prijateljske ljubezni. Ljubezen in ne srd!

V drugej polovici decembra bodo nove volitve za odbor goriške čitalnice in za odbor bralnega in podpornega društva. O izidu občnih zborov vam bomo poročali prilično, za danes pa kličemo z besedami, ki smo jih pobrali iz domačega lista: »Udeležite se v obilnem številu, volite po svojem najboljšem prepričanji; volite delavne in previdne možes.«

Drugič kaj več. —Š.

Domače in razne vesti.

Imenovanje. Ravnatelj Pazinske gimnazije je bil te dni imenovan dosedanji ravnatelj realke v Sternbergu, g. Viktor Leschanofsky. —Kakor znano, postal je poprejšnji ravnatelj na omenjeni gimnaziji, g. Fr. Hafner, ravnatelj ženske pripravnice v Gorici.

Za Slovence ena najvažnejših sej mestnega zbora bude denes zvečer ob 6 uri. — Na anevnem redu bude mej drugim peticija društva »Edinost« in 1429 slovenskih očetov za slovenske ljudske šole v Trstu in pa prošnja okoličanov V. okraja, da bi se odpravila letos sklenena pašnina 50 soldov od vsake goveje glave.

Delalsko podporno društvo bude imelo ta predpust dve večji veselici, obe v gledišču »Fenice«, in sicer bode 18. januarja 1885. veselica ženskega oddelka (beseda s plesom) 11. februarja pa veliki ples moškega oddelka. Na velikem plesu bosti godli 2 godbi in plesalo se bude najbrže tudi »Kolo«, in sicer bodo plesale in plesale v raznih narodnih oblekah.

Nadejati se je, da bosti obe veselici močno obiskani.

Iz Sokolovih krogov nam poročajo, da vsled tega, ker nas zapusti v kratkem dosedanji, jako marljivi denarničar, g. Anton Kalister, kateri se preseli na Reko, prevzel je častno službo denarničarja g. Jakob Manček mlajši. — Akogrem smo prepričani, da je uobni gosp. Kalister vrednega naslednika, pri vsem tem močno obžalujemo, da izgubimo tako izvrstno moč in tako marljivega rodoljuba. — Naj mu sije sreče solnce, koder kod bode hodil.

Dež. šolskega nadzornika, velečenjenega gospoda Antona Klodiča viteza Sabladoskega je zadela nesreča; njegov najstareši sin leži bolan na kozah; zaradi tega družina gosp. viteza Klodiča ne more sprejemati nobenih obiskov. Nadejamo se, da bolezen ne bode imela še hujih nastopkov in da se k malu povrne veselje v obče spoštovano rodbino.

Proračun tržaške občine za leto 1885. kaže 3.188.510 gold. reonih dohodkov in 3.157.460 reonih stroškov; po tem takim bi bilo 31.050 gold. prebitka; a to svitlo stran zelo čini izvenredni proračun, on namreč kaže 29.070 gold. dohodkov in 96.400 gold. stroškov, tako da je primanjkljaja 67.330 gold. in po odbitku prebitka v rednem proračunu 36.280 gl. V ta proračun so se sprejeli novi dohodki, ki bodo izvirali iz taks od zapuščenim, ki so proračunjeni za leto 1885. na 26.680 gold. in za leto 1884., ki se imajo še iztirjati, na 19.570 gold. Tudi iz premij za zavarova-

vanja se je postavilo 4000 gold. v proračun; po tem takim bi znašali novi dohodki skupaj 50.250 gold., gotovo precej lepa vsota, ki pa vender ni zadostna, da bi se primanjkljaj pokrili. Kaj pa bode še le potem, ko bode neobhodna potreba zahtevala, da se mestu priskrbi voda i napravijo uže zdaj silno potrebni kloaki? To ste dve nujni i najvažnejši prašanji za Trst v zdravstvenih zadevah, in za vodo in kloake bo treba mnogo milijonov! Kar se tiče primanjkljaja za leto 1885., predlagal bo finančni odsek, naj se v ta namen porabi onih 30.000 gold., katere so sosednje dežele dolžne za bolnišniške troške, in se imajo v letu 1885. vplačati. Razen tega pa se mestna delegacija, kakor vsako leto, pooblasti, da sme vzeti na posodo 150.000 godinarjev.

Tržaške novosti:

Predsednik vile sodnje baron Kemperle je nevarno zbolel.

Umrl je te dni najstarejši tržaški žurnalst, Franc Marenigh v 75. letu. Bil je sin tiskarja, pozneje sam tiskar, a se je svoje pridnostjo sam brez posebnih šol povzdignol do take omike, da je bil več let sodruidnik »Cittadinova«, potem urednik »Diavoletto«, in urednik belestrističnega lista »Il Teatro«. — Uže kakih 20 let pa je bil sodruidnik pri uradnem listu »L'Osservatore Triestino«. — Kot tak je pisal še v petek o polnoči v postelji nek članek za list, ob 2 uri zjutraj pa ga je premagala slabost in je ob 3 uri zjutraj uže umrl, lahko bi se reklo — pri delu. Vsega vkup je bil žurnalst nad 40 let, kar je dosti, ako se pomisli, kako trpé živi žurnalstov sploh. — Da je bil obče spoštovan, dokazal je lep pogreb v ponedelek.

V Strudthafsovej ladjedelalnici v Miljah se zdaj dela več vojnih ladij oklepnic, ena za argentinsko republiko, dve za Turško in sliši se, da tudi Ruska dá tukaj izdelati par vojnih ladij. Za to je bil te dni nek visoki ruski dostojanstvenik tukaj, te dni je prišel sem argentinski poslanik in Beču in Murad-Bey, turški vojaški attaché pri poslanstvu na Dunaju. — Vidi se iz tega, kako veljavo ima po svetu ladjedelalnica Sv. Roka pri Miljah.

Koté so se tudi v Škednji prikazale; vtorek so za to hudo boleznijo zbolele tri osebe. Tudi drugod po okolici se širi ta bolezen. V mestu pa je te dni začela zopet huje razgrajati bolezen, tako sicer, da je bil mestni magistrat vendar primoran odpreti novo bolnišnico v novej ljudskejši v Corsia Giulia. Lepi smo v Trstu!

»L'Indipendente« uže ropota zaradi našoj seje mestnega zbora; on slutí, da prde denes več Slovincem na galerije in priporoča županu, naj ukaže sprazniti galerije. — Mi menimo, da tega ne bode treba, ker Slovenci, ako kateri pridejo na galerijo, se bodo mirno in dostojno vedli in ne bodo provocirali nobenega škandala, to jim tudi mi s tem priporočamo; toda »L'Indipendente« naj pazi rajše na svojo gardo, katere navadno provocira škandale na mestnej galeriji in drugod.

Da se »L'Indipendente« norca dela iz prošnje Slovincem, to nas malo briga; pravica mora konečno zmagati in ako tudi mestni očetje prestopijo o postavno opravilenej prošnji na dnevni red.

Zapuščeno letno deščico je jokajučo sprejela te dni gospa Tedeschi, via Riborgo št. 23 na ulici in jo peljala domu. Sumi se, da je hči neke vlačuge, ki je deklivo zapustila in zbežala iz Trsta.

Nesreča. Konjedercevega hlapca, Franca Petiani, Ljubljanačana, tako je nek hudobne pretepel, da se je moral iti zdraviti v bolnico. Hotel je ujeti nekega psa, zato ga je suroveš pretepel. Grenek kruh! — Na nekom dvorišču so igrali krogle, gledal je igro delavec Anton M. Kar nakrat mu priletel kroglja v obraz, in mu skoraj vso čeljust razbijje. Nesrečneža so morali nesti v bolnico. Bodite previdni pri igri kroglj! — V tepežu so bili ranjeni te praznike trije rokodelci. To je uže tako: vsake praznike obilnatni tepeži.

Policijsko. Zaprli so te dni 20letnega fakina P. C. iz Tolmina, ker je lastnega očeta kumjal. — Nekega Dalmatina, fakina, so zaprli, ker je v tepežu z sekiro ranil svojega druga. — Ivan C. iz Dornberga, delavec, je v tepežu z nožem hudo ranil družega fakina; zato bode sedel. — Nekemu vratarju v ulici Pesa je neznan tat iz kažota vkradel obleko v vrednosti 30 gl. Policija je zaslačila nekega fakina, ko je kradel na nekej ladiji; tudi dva druga nevarna tatova je te dni policija dela pod ključ.

Cepljenje koz. Drakonični ukaz, da si morajo dati učenci vseh tržaških šol dati kozé cepiti, vzbudil je po mestu neko splošno gibanje; skoraj vsakdo ali hvati, ali graja to povelje, le da je poslednjih mnogo več nego prvih i da je mej temi tudi mnogo zdravnikov. Tudi v časnikih je to prašanje na anevnem redu ter so vedidel zoper cepjenje. »Triester Tagblatt« navaja dolgo vrsto izrekov slavnih zdravnikov, ki so obsodili stavljenje koz. Ti-le so:

Dr. Gregory, ki je bil 50 let vodja v ondonскеj bolnišnici za kozami bolne, pi-

sal je v letu 1852: Mešenje, koz se vsled cepjenja obvarovati, prav tako je fantastično kakor obotno, prav tako predržno kakor neumno.

Dr. Epps, 25 let vodja Jennerjevega zavoda za cepljenje koz, ki je 12.000 ljudem kozé cepil, pravi: Kozna tvarina ni sredstvo zoper kozé, ter nič ne zlajša človeških koz, ampak je sredstvo, ki telesne moči uničuje.

Dr. I. Hermann, vodja Wiđenske bolnišnice na Dunaji, pravi: Cepljenje koz je ena izmej največjih zmot in prevar zdravniške učenosti.

Glavni zdravnik za cepljenje dr. Giel v Monakovem je pisal: Kozé so napadale cepljenje i necepljenje ter so ljudi zelo morile.

Profesor Bock v Lipsiji je pisal: Jaz sem v svojej 40 letnej skušnji prišel do spoznanja, do je cepljenje veliko bolj škodljivo nego koristno; ne more se dvomiti, da cepljenje v otroškem telesu sóke nekako ostrupi, in dokazano je, da ima zaudanje krvi lahko hude nastopke.

Dr. A. T. v Baden Badnu pravi: Da so se na Nemškem stalno vdomačile človeške kozé, temu je vzrok cepljenje! Vstrupljanje po cepljenju je napad na učenost, razum in človeško zdravje, ono se mora odpraviti in kaznovati.

Profesor dr. Mayer v Bonu govori: Cepljenje je pomračenje razuma.

Dr. Schlegel v Altenburgu pravi: Cepljenje je gujus naravoznanstva.

Dr. A. W. Koenig v Dražutih piše: Vcepljanje kravjih koz je grozopoln pregrešek na vso človeštvo in popolnoma zavrzljivo.

Dr. Bolle v Porečji piše: Posilno cepljenje je najvišji cvet vseh medicinsko, policijskih zmot.

Ch. Rose, angleški zdravnik, imenuje posilno cepljenje sramoto.

Dr. Winter v Lüneburgu pravi: Cepljenje je narodno-ekonomični greh in medicinska bedarija.

Profesor dr. Hamernik v Pragi je v češkem deželnem zboru rekel: Cepljenje je sramota v zdravilstvu.

Dr. Mertens v Berlinu pravi: Kozna tvarina je gnojnica, obramba po cepljenju prazno bahaštvo.

Dr. Vivefoy v Rouenu govori: V mojih očeh so oni, ki cepijo kozé, najsumnejše i najnevarnije stvari pod solcem.

Dr. Sucro v Craillsheimu pravi: Varstvo po cepljenju je v mojih očeh najgrša ciganska laž.

Meltzer, učitelj naravoznanstva v Lipsiji, pravi: Cepljenje je grozno hudodelstvo. Vi, ki se pečate s cepljenjem, ponizujete podobno božjo v bolehnega hromaka.

Zdravnik T. Hahn v S. Gallenu piše: Od nesrečne učenosti odobremo in priporočamo, in od postavodajavne politike zaukazano cepljenje kravjih koz označuje naše zdravstveno učenost, da je še v otrojih čevljih.

Dr. Collins, angleški zdravnik, ki je v 25 letih na tisoče otrokom kozé stavlil, in ko je spoznal vso revo cepjenja, pripoznal je to le: Ako bi hotel o žrtvah svojega cepjenja le tretji del nesreče povedati, strdila bi se vam kri v žilah.

Dr. Weiss v Neuenburgu piše: Vreden sem, da me obesite na najvišjo jelo, da se spokorim za hudodelstva, katere sem počenjal s cepljenjem nad ubogim ljudstvom.

Mnogo angleških državnih poslancev, zdravnikov in družih je izreklo: S posilnim cepljenjem je moritev zakonita.

Naj omenimo še to le: Dr. Oittmann je iz zapisnikov več od 30 nemških mest dokazal, da pri koznej kugi vselej bolezen najprej napade cepljene, in da necepljene otroke le redko napade. Na Bavarskem je v letu 1871 zbolelo za kozami 30743 ljudi, cepljenčev 29429, tedaj 95,7%, necepljenčev 1313, tedaj 4,3%.

Papež Leon XII. je rekel: Jaz cepljenja ne morem prepovedati, pa tudi ne dovoliti, menim pa, da je nepotrebno in da sega v božje pravice.

Petko Rendić, eden glavnih ustaških poveljnikov v Krivošijah, došel je te dni v Trst, ali ne sam, ampak z močnim vojaškim spremstvom. Oti tukaj so ga peljali v Osek, kder bode moral prebiti 12 letni zapor v ondotnej trdnjavi. Petkota so prijeli v Hercegovini, bil je obsojen na smrt, ali po cesarju pomiloščen na 12 let ječe. Mož je prave ustaške postave, velik, močan, vsaka poteza na njegovem obličju izraža skrajno odločnost.

Lep vzgled. Iz živega vira smo izvedeli da je ukrenol občinski zastop v Dutovljah na Krasu kupiti deset sreček »Narodnega doma« v Ljubljani. Obdine slovenske! posnemajte hvalevredni ta ukrep zavednega staršinstva, vzlasti zdaj v poslednjih dneh. Živel probujen narod!

Iz Vremskega Britofa se nam piše 7. t. m. Po vsem Britofu se je zaslísal krik: Ogenj, ogenj! In res, kar zapazim, da iz dimnika g. župana švigajo mnogo-brjne iskrike, pret-če vspelitev vsej naš-j vasi. Ali župan in njegova soproga se nista tako prestrašila, da bi bila roke

križem držala, vas je šlo na delo in srečno je bil ogenj ukroten.

«Ljubljanski List» govori o našem menenju glede skl-pa kranjskega šolskega sveta o nemške šoli ter pravi:

Tržaška «Edinost» dostavlja svojemu poročilu o sklepu kranjskega deželnega šolskega sveta radi nemške šole v Ljubljani sledečo opazko: «Bomo videli, ali se bode tudi v Trstu taka zgodila, kadar bode tržaški mestni zbor, kakor se skoro gotovo zgodi še v tem mesecu, zavrzel prošnjo 1429 slovenskih starišev za slovensko ljuško šolo v mestu Trstu» — Uredništvo «Ljub. Lista» po vsem priznava zakonito stališče tržaških Slovencev ter se nadeja, da se njih opravičena prošnja reši v postavnem smislu. Vprašati moramo pa vendar le, kako bi bilo možno, da tržaški šolski svet usliši prošnjo naših rojakov v Trstu, če bi dež. šolski svet ljubljanski se postavil na stališče večine ljubljanskega mestnega zastopa ter dejansko zavrzel zahtevo nemške manjšine? Zakon je jeden in isti za vse dežele in narode našega cesarstva, in le tedaj bomo lahko terjali in dosegli državno varstvo za slovenske manjšine, če tudi mi zakonito postopamo povsod tam, kjer je slovenski življenj v večini. Discite justitiam moniti!

Ljubljanske novice. Svetovna firma Tschinkel sinovi, ki ima tudi v Ljubljani svoje tovarne in na českem poseduje nekatere sladkornice, bode najbrže morala falirati, ker jo upniki pritiskajo. Ta firma ima do 7 milijonov gld. aktivnega premoženja, pa 5 milijonov dolga; toda aktivne so nekda previsoko cenjene; zato je najbrže, da Länderbank, katera posreduje, ne napravi nobene poravnave. Slabe cene in slaba kupčija sladkorja krive so gotovo, da bo morala najbrže ta tudi za Slovence važna firma morda napovedati konkurz.

V Celovcu se te dni vrši obravnava pred porotniki proti ljubljanskim socializmom, Železnikarju, Tuhmi, Sturm in Krieglju. Zatoženci nekda prav arogantno odgovarjajo. Izpovedi prič zatožence močno tlači; skoro gotovo bodo vsi obsojeni v večletno ječo. Obravnava bode trajala še par dni. Nekatere ljubljanske priče, so valed obravnave tako kompromitirane, da jih najbrže zapro in mogoče tudi obsodijo. Vsa obravnava je jako zanimiva. V Ljubljanski čitalnici je bila na praznik Marije Device 8. t. m. ob 11 uri podeljena 80 šolskim otrokom zimska obleka. Prekrasne slavnosti se je udeležil tudi deželni predsednik, g. baron Winkler z visokorodno svojo soprogo. To je lepa navada, katera se v Ljubljani ponavlja vsako leto. Bog daj, da se uvede tudi med Tržaškimi Slovani, posebno potem, ako dohomo slovensko ljudsko šolo v Trstu.

Avstrija in krivi prorok. V 14. dan meseca novembra je prišel v Dongolo kapucin Dominik Vicentini, ki je od avstrijske vlade poslan k Mahdiju v Obeli, da zahteva od njega, naj osvobodi katoliške misijonarje i nune, katere je ujel. Kapucin, katerega so angleške vojaške gosposke in mudir v Dongoli jako prijazno sprejeli, ima tudi arabsko pismo avstrijskega generalnega konzula v Kahiru na Mahdija se sabo. To zanimljivo pismo se glasi tako le: «Mogočni gospod Mohamed Ahmed! Dobra vest se je med nami razširila, da Vaša visokost z ujetimi katoliškimi misijonarji i nunami v Dar-Nubi in Obeidu prav lepo ravna, kar nas resnično veseli. Vaša visokost posname iz pisma, katero je naš konzul v Kartumu, gospod Hansal, pisal Vam meseca februarja, da so vsi ti misijonarji i nune pod varstvom vzvišenega mojega gospoda, avstrijskega cesarja. Visoki moj gospod ne varuje le, temuč tudi ljubi kakor lastne svoje otroke, te ubožce ter je zanje v velikih skrbeh, in to toliko bolj, ker Njegovo veličanstvo dobiva neprenehoma od roditeljev in sorodnikov pisma, v katerih ga prosijo, naj ujetnike osvobodi. Ako omenim, kolika je dobrota Vaše visokosti in pristavim tudi, da so ti ljudje, ki nikoli niso nobenega hudodelstva storili, popolnoma nedolžni, tedaj mi to daje srcé, da Vas prosim; osvobodite jih, da se vrne v naročje svoje obitelji. Vaša visokost si s tem ne pridobi le zahvale teh milovanih vrednih ljudi, temuč tudi blagoslov božji ter spoštovanje in občudovanje vse Evrope, posebno mojega velempočnega gospoda, avstrijskega cesarja. Tudi se mi ne zdi potrebno, Vaše visokosti zagotoviti, da vse troške za osvobojenje in odpotovanje na dom teh ujožcev popolnoma in takoj poplatimo. Ako pa Vaša visokost meni, da se ti ujetniki ne morjo še oprostiti, potem prosim, blagovite vročiti našemu poslancu spremno pismo z Vašim pečatom, da moremo potem poslati novega poslancu, ki nam bo vedno poročal o ujetnikih. Vaša visokost bode uverjena, da se naš poslanec ne bo pečal s politiko, pa tudi ne z vojno, on bo delil le tolažbo v bolečinah našim bratom in sestram, ki uže davno niso nič slišali o svojih rodbinah. V popolnem zaupanju, da

mojega gospoda želje dobrohotno sprejmete, zahvaljujem se Vam uže naprej za Vašo dobroto.

Gospodarske in trgovinske stvari.
Pogozdovanje Krasa.

Za pogozdovanje Krasa v letu 1882 v Trstu postavljena komisija je od te dobe do konca novembra pogozdila v tržaški okolici 124 hektarov pustega Krasa in zato porabila 507.000 gozdih sadik. In sicer 405.000 za nove nasadbe in 102.000 za nadomeščenje izumrlih. Razen tega se je posejalo 860 kilogramov želoda in 25 kil. lorberjevega semena. Za varstvo nasadeb zoper pašno živino se je napravilo 2000 klin. suhega zidu. Delo je stalo 8125 gold., in sicer se je potrosilo za nasadbe 7372 gld., in za zid 753 gold.

Nasadbe so se izvršile v teh le krajih:
1. V davk. občini Bazovica na vrhu in zahodnem rebri hriba Kokoš zgoraj vojaškega strelišča, potem na cesti Bazovica-Kozina (17 hektarov).

2. V davk. občini Lonjer en del občinskega golega sveta nad poštno cesto (1 hekt.).

3. V davk. občini Trehče višava hriba proti sv. Ivanu, nad vilo Derin, ob obeh straneh iz Trsta proti Trečtem držečej poti (18 hekt.).

4. V davk. občini Bane občinski pašnik na mestu, ker južna železnica prestopi poštno cesto (6 hekt.).

5. V davk. občini Opčine grič nad obeliskom (12 hekt.).

6. V davk. občini Barkovljegoli reber nad Barkovljami (40 hekt.).

7. V davk. občini Kontovelj reber na najbolj severno — vshodnej strani, kakor tudi nekoliko pašnih parcel ob cesti Opčine-Prosek (40 hekt.).

8. V davk. občini Prosek goli občinski svet mej vasjo in vojaškim streliščem (8 hekt.).

9. V davk. občini sv. Križ goli reber pod železnico mej Grižanom in nabrežinskim vodovodom, kakor tudi nekoliko občinskega sveta nad železnico (12 hekt.).

Pogozdovanje se bo prihodnja leta v teh krajih nadaljevalo i na novo se začne v davk. občinah Kolonja, Padriče in Gropada, kakor tudi na vrhu ob južnej strani ceste Bazovica-Kozina.

Komisija za pogozdovanje Krasa na Goriškem se je 30. sept. konstituirala ter izvolila tri odseke za potrebne pozvedbe. Ti odseki so svoja dela po večem uže izvršili in v seji 29. novembra se je sklenilo, da se pogozdovanje prične prihodnjo pomlad, v prvi vrsti se bo ozir jemalo na goličave ob železnici mej Divačo in Ležečami zaradi hude burje in velic snežnih zametov.

Tržno poročilo.

Kava — dobro obražtana, cene jako trdne.
Sladkor — vsaki dan slabša kupčija.
Olje — vsaki dan draže. — Petrolje je šlo uže čez f. 11.—
Domači pridelki — bolj zanemarjeni, prav tako žito. — V obče je kupčija mirna in slaba, česar ni malo kriva bolezen.

Borsno poročilo.

Borsa nekoliko bolj mlahova; kajti vest, da je česka banka za zemeljski kredit v nevarnosti, da pade ako jej država ne pomaga, je tuk. borsne kroge nekoliko vznemirila. Kurzi drž. papirjev pa pri vsem tem niso trpeli.

Dunajska Borsa

dne 9. decembra

Enotni drž. dolg v bankovcih	82 gld 10 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	83 » 10 »
Zlata renta	104 » 40 »
5% avst. renta	97 » 35 »
Delnice narodne banke	871 » — »
Kreditne delnice	301 » 20 »
London 10 lir sterlin	123 » 40 »
Napoleon	9 » 75 1/2 »
C. kr. cekini	5 » 77 »
100 državnih mark	60 » 15 »

Javne dražbe.

Koper 19. decembra t. l. 7. januarja in 7. februarja 1885 l. posestvo Blaža Franca iz Kubeda, cenjeno na 725 f. 74 kr. — **Sežana** 16. decembra t. l. 16. januarja in 19. februarja 1885. l. posestvo Jožeta Košuta od sv. Križa, cenjeno na 600 f., 18. decembra t. l. 3. dražba (pod cenilno ceno) posestvo Bakovega Jožeta iz Barke cenjeno na 453 f., 18. decembra t. l. 3. dražba posestvo zakonskih Janeza in Marijana Fabjan iz Skopega cenjeno na 490 f.

Za božična darila

prporočajo se še najbolj „Hellerjeva svirala“, katerih smo že na tem mestu večkrat omenjali i in jih tudi sami za prav prilična spoznali. Ne le, da so bila ta svirala odlikovana že po vseh razstavah, najposlednjič pa 1881 v Melbourneu in 1883 v Zürichu, letos v Nizzi in Kremsu, kjer so dobila zlato medalijo, temveč to, da

se za božične praznike skoraj ne dobi darila, ki bi tako ugajalo za vse staneve, kakor ravno sviralo. Kako drugo darilo žali dostikrat obdarovanega, tako n. pr. je jako neumestno darovati komu kos m mila: č.š. „umij se, umazane umazani“, ali pa stekleničico parfuma: „smrdiš, naskropi se!“ Sviralo nikogar ne žali, pač pak vsakega srčno razveseli. In res v tožnih urah življenja posebno za gospode duhovne ne vemo lepšega razvedrila, kakor milodoneče sviralo na mizi, ki nam krajša žalostne dneve življenja. Pa ne le za to, tudi za gostilnice se tako sviralo priporoča, in na Švicarskem, kakor nam Heller piše, se je neki števil gostov po takih gostilnah podvojilo, kjer so imeli nastavljen sviralo, ki so goste s svojimi melodijami kratkočasila. Svirala imajo vse najnovejše glasbene komade iz opere, opere in plesne godbe; pa tudi narodne pesmi najbolj priljubljenih narodnih skladateljev Vam svirajo.

To zimo, pravi Heller, da bode daroval zopet celo stotino najlepših sviral, ki so svojih 20.000 frankov kakor en krajcar vredni, svojim kupovalcem; on namreč določi vsako leto nekaj sviral za loterijo, pri katerih na vsakih 25 frankov odpade en listek, ki zadene. Tako je lahko mogoče, da že kupec čisto majhnega sviralčka zadene veliko krasno sviralo. Cenilnike Hellerjeva tovarna zastoj pošilja in pravi, da je najboljše tudi še takoj majhine naravnost v Bernu (Švica) pri Hellerji naročiti, kajti le tako je mogoče prava njegova svirala dobiti. Dalje naj se tudi gleda na firmo (J. H. Heller) katero ima vsako sviralo; Heller je liferant sviral skoraj za vse cesarske in kraljeve dvore.

Izšel je

Dodatek **koledarju** in kažipotu po Trstu za leto 1884. in se more dobiti v tiskarni **Dolenc** v Trstu. Cena dodatku je 30 soldov, s poštino vred 35 soldov. Ako pa kdo želi kupiti tudi kažipot; katerih ima tiskarna še okolo 100, dobi oba dela za 55 soldov s poštino vred. — Tisti, kateri so si naročili oba dela koledarja in kažipota, dohodo drugi del te dni po pošti. Ako bi kak naročnik ne prejel knjige, naj jo reklamira. Mnogo naročnikov pa ni poslalo poštine, torej so prešeli, da to pri priliki storé. poština znaša 5 soldov.

Dodatek koledarju in kažipotu za leto 1884. vsebuje: 1. Obrtniško postavo; 2. O pridelovanju šparglja, navod za kmetovalce se slikami; 3. Životopis pesnika Franceta Cegnarja; 4. «Raspetje», novelica iz Tržaškega življenja, spisal gospica Marija Antonija; 5. Smešnice; 6. Iskrice. Vsega skupaj 66 strani v veliki osmerki. Dodana je zanimive knjižici tudi dobro zadeta slika Franceta Cegnarja.

The Singer Manufacturing & Co
NOVA JORK

samo za

JEDAN FORINT

na čelan može se dobiti šivaču makinu «Singer original» bez povišenja cene. Garancija 5 god. Poduka u kući badava.

The Singer Manufacturing & Co
Corso, Palazzo Salem.

Igle za makinu «Singer» 3 novčkomad, ducet 30 novč.

Častno diploma: v Zürichu 1883.
Zlato svetinjo: v Nizzi in Kremsu 1884.

SVIRÁLA

(Spielerke).

ki 4—200 komadov svirajo, brez ali pa s posobnim povdarkom z bobničem, zvončki, kitarico, rajskimi glasovi, harpo itd.

Sviralne skrinjice

(*pielodosen)

od 2—16 komadov; dalje: stala za smodke, švicarske hišice, albumi za slike, pisalna priprava, omarice za rokovice, obtežniki, vaze, tabačnice, mixice za mojskre, steklenice za vino in pivo, stoli itd. Vse na sviranje. Vedno najnovejše in najzboritše posebno pripravno za božične darila, priporoča

F. H. HELLER
v Brnu na Švicarskem.

Le kdor naravnost od nas naroči, dobi pravo blago; cenilnike s podobami pošiljamo franko.

1881
1884
000
000

PIJANSTVO

v vseh stadijah osdravi po desetletnej praksi realno in vestno, tudi ne da bi dotični prej vedel, z jamstvom **TH. KONETZKY**, Berlin, Brunnenstrasse 53, izumitelj radikalnega zdravljenja in specialist za trepeče za pijanstvom. Uradno poverjena zahvalna pisma, ki potrjujejo upliv tega nedosegljivega sredstva nasproti sredstvom raznih ponarejalcev, zastoj.

Agencija za posredovanje

u službah i kod stanovanja

E. GEROMINI-JA

priskrbuje službe svake vrsti u Avstriji i inozemstvu. Kupuje i prodava kuće, po najugodnijimi pogodbami.
Piazza Ponterosso br. 2. I. kat.

C. k. priv. tovarna
L. Tedesco & Co.
DUNAJ.

Tovarna v Požunu V Trstu Corso 709-2.

VELIKANSKA ZALOGA

popolnoma izdelanih **oblek** za gospode in **spalnih suknj**,

obleke za dečke in majhne otroke.

plašče in obleke za deklice in otroke

v najelegantnej in najnovejši modi.

Odlikovan na vseh svetovnih razstavah radi velike elegancie, solidnega dela in posebno nizke cene svojih izdelkov.

Vsa obleka je po najnovejši modi naprav za to izdelana iz najmodernejšie robe, kakor pri vsem tem jako cene, akoravno fine in izvenredno fine vrste, vedno v vseh velikostih na razpolaganje, po čudno nizkej 20--24 stalnej tovariški ceni

Filiala pri **Tovarna v Prosnicah**

Al. Eisenstädter
v TRSTU

Corso št. 709-2.

Tržaška hranilnica

Sprejemlje denarne vloge v bankovcih od 50 soldov do vsacega zneska vsak dan v tednu, razun praznikov, in sicer od 9 ure do 12 ure opoludne. Ob nedeljah pa od 10. do 11. ure zjutraj. Obresti na knjižice . 3%.

Plačuje v torek, petek, soboto od 9. do 12. ure opoludne. Zneske do 50 gld. prav precej, zneske od 50 naprej do 100 gld. z odpovedjo 3 dni, čez 1000 gld. z odpovedjo 5 dni.

Eskomtjuje menjice, domicilirane na tržaškem trgu po 3 1/2 %.

Posojuje na državne papirje avstrijsko-ogrske do 1000 gl. po 4 1/2 %.

više zneske v tekočem računu po 4 1/2 %.

Daje denar tudi proti vknjiženju na posestva v Trstu, obresti po dogovoru.

Trst, 24. marcija 1883.

Nič več kašlja

Prsni čaj

napravljen po lekarničarju

G.B. ROVIS

v Trstu, Corso 47

ozdravi vsak kašelj, še tako trdovraten, kakor to spričujejo mnoga naročila, spričevala in zahvale, ki dohajajo od vseh strani in pa uspehi prvih tuk. zdravnikov.

Ta čaj je sestavljen iz samih rastlin in čisti kri, ima dober okus in velja en zavoj za 8 dni 60 n. Omenjena lekarna izdeluje tudi **pilo** za prestenje života in proti **madronu** iz soka neke posebne rastline, katerih uspeh je velik, posebno pri zaprtem trupu, želodčnih boleznih itd. in se lahko uživajo vsakem času brez obzira na dijeto. **Ena škatlja velja 30 sold.**

Plaster in tudi tinktura proti kurjim očesom in debelejši koži — cena 3 plaštrov za kurja očesa 20 soldov. — Ena steklenica tinkture 40 soldov.

Edina zaloga v Trstu v lekarni **ROVIS**, v Gorici v lekarnah **Cristofoletti** in **Pontoni** v Ajčovščini v lekarni **Guglielmo**. 8-11

V tej lekarni govori se tudi slovenski.